

dissim. *r-r* > *l-r*. Amb aquesta dissimilació pogué resultar *velteraco; i, sigui per una ulterior simplificació de la inicial, o per combinació amb aquell radical *ART-*, tenim la base *ELTERACO-* o *ARTERACO-* que també donaria compte del nostre nom.

D'aquest *el-teracs* sembla ser derivat diminutiu el nom d'un mas de la serra i te. de Rubió (Anoia) que m'anomenaren *Traguetes* («és a *tragétas*») 1932.

Altrera, V. (V) *oltrera*

ALTRON

Poble de l'Alt Pallars, vall d'Assua.

PRON. MOD. *altrón* Sort (1920). En efecte, alguns ho pronuncien amb *ó* oberta, sobretot en els poblets suburbans de Sort; jo ho sento així a un home d'Hostalric de Sort, i és com ho pronuncia Joan Lluís Pallarès; però predomina amb *o* tancada a tot el Pall. i cat. occid.: *altrón* Espot (1932), Alcoletge (1931) i me'n certifico en els pobles d'Assua mateix (1963) (XXIX, 208, 209 etc.); també m'asseguro que en el nom d'Altron, ningú no pren *al-* per article (*del t-* o cosa semblant).

DOC. ANT. *Otron* gener de 1164 (Kehr, *Papsturk*. 399; SerranoS., *NHRbg*. 109): on tenim *Alt* (+*-tron*) reduït a *Ot* per via fonètica; «loch del Torn» 1359 (*CoDoACA* XII, 76): mal interpretat per d'Eltron, que devia estar escrit amb la sigla ambigua *t'n*; «lloch del Tron» 1435 (GGC, s. v.); «JDespuy, habitatoris loci del Trohon, vallis Assue», doc. de Rialb, a. 1455 (arx. de Joan Lluís, lín. 39 i 48); «lo Tron» *Spill Cbo*. 1518 (110 vº, mal copiat *lo Trou*, 114rº); «loci Altron» 1525 (doc. 13 de JLLuís); *Altron* 1541 (document 9 de JLLuís); id. en el Cpb. de Rialb de 1645, fº 39vº.

ETIM. *Alt Tron* 'cim aplatat' com queda ja explicat en el *DECat* VIII, 879a14-23, referint-se al serradet baix, damunt el qual està edificat el poble, immediat al collet per on puja el camí de Rialb a Llessui.

Noms homòlegs. Prop d'Espot i Llavorsí hi ha els dos NLL oposats, fent joc: *Ribalera* (< *riba* de (*g*)*l*-*era*) / i *Ribaltron* (xxxvii, 72.22, detallat millor en l'article *riba* del *DECat*). *Putrony* a la Ribera Salada (*DECat* VIII, 879a24-27). Anàlogament als dos últims: *Riba de Puigdetorn*, en el terme de Forques, prop de Tuïr, tocant al de Terrats (xxvii, 70), que d'altres deturpen en Puig de Trions o *pundatròns* (xxvii, 70, 67).

Més casos paral·lels i testimonis del NP o malnom medieval *Tron* (o *Trunnus*, *Trony*) en aquest article *tronya* del *DECat*. Que ací no caldrà repetir; i altres, com Pere *Tron*, entre els pobladors cristians, nom d'un occità, doc. del S. XII, s. d. (EEMCA III, 635); diversos *Tron* aranesos en els anys 1313ss. (Reglã, *Lucha por Aran*, 21, 397, 399, 404, 406, 411, 412, 433), un ja de 1280 (p. 191).

El Comte Guillem II de Besalú duia el sobrenom de *Trunnus* (BCEC 1937, 133) segurament pel seu nas aplatat (recordem Guillaume au *Court-Nez* de les Gestes franceses). «Guillelmi Tron» (bis) signa un doc. de 1146 d'Elna (Moreau LXII, 101); altre Guillem Troyni a. 1283; i *Petri Troyn* de Toïr a. 1275 (*InvLC*).

A Tuïr hi havia el *Portal d'En Trony* a. 1671. Un Joan *Tronnus* es donà a *Lezat* (*Hist. Lgd.* v, 1786).

ALTRUTX o ARTRUTX

Així està documentat des de més antic, i sobretot *Artutx*, com es detalla en el vol. I, 50-51; però Moll m'assegurava que avui el que se sent més és *altrúç*; a Ciutadella es llegia «Calle de *Altrix*» com a nom d'un carrer, però Mn. Salort m'ho rectificava com *altrúç* (1963) (XLIV, 8); resta certament que en la documentació antiga a penes es troba altra cosa que *Artuig* o *Artrutx*, o altres variants homòfones, i que els menorquins entesos ho han preferit sempre amb *-rt-* (*es Cap d'Artruig* FCamps Merc., *Folk. Men.* II, 78; Toffiño, 229: Cabo d'*Artruch*). La Talaia d'*Artuig* està en costa escarpada, que cau a plom des de 170 alt. sobre el mar: per això jo conjecturava que fos mossàrab per (*PROMONTORIOS*) ALTOS (amb la confusió morisca *l/r*); però també exposem allí la possibilitat que vingui de HORTOS.

Aluies te. de Mojà. Mn. Roaix, arxipreste de Mojà, comunica (1974) que un Camp i *Sot de Aluies*, que tira aigües cap a Marfà, figura escrit *Camp de Luyas* en un doc. local del S. xv, pron. *sot d'olúias*; ell creu que vingui d'una «variant» d'*alleluia*, usat com a nom de planta; potser té raó però com que en aquest sentit només consta a Mall. (segons Barceló: *AlcM* s. v. *aleluia* II, § 4; les altres accs. secundàries del mot són també sobretot balears, i no aplicables a la toponímia), jo, escèptic per la flaqueza d'aquestes dades, li suggeriria que pot ser l'equivalent del NL *les Oluges* (ben estudiat, *E. T. C.* I, 166-69, *Plaüges* 165n.) amb la pronúncia berguedana, tipus *pujà/muial*, que s'estén ben prop de Marfà. *Oluges* ha donat el cogn. *Aluges* que és ross. i d'altres comarques. Cf. un NP *Alodia*, var. *Aludia*, que deixa hereus a Gurb a. 955 (*Dipl. Cat. Vic.*, § 282).

Alvidana (1181, *Cart. St. Cugat*), V. *Albinyana* (p. 59) *Alxàritx*, V. *Alzeda* *Alxovà* pda. al SO. de Callosa, vora *Adzanet* (Salvà, *Callosa* II, 45); probablement variant d'*eixovar*, àr. *al-šawār* 'els atuells i pertinències' *Alzèbits*, V. *Elzèbits*

ALZEDA i ALZEDA etc.

Apleguem ací una sèrie de derivats toponímics de l'arcaic *elze* 'alzina', descendent cat. del ll. ILEX, -ICIS. En toponímia i en variants locals, ILCETUM 'alzinar' i congèneres han deixat resultats més coneguts, amb les evolucions fonètiques de *lz* com *ld* o *yl*: *aulet*, *Aulàs*, *aulina* etc. (*LleuresC*, 216), i veg. *DECat* I (s. v. *alzina*), 246b8-23 i n. 12 i 13. *L'Aldosa* pb. andorrana (V. supra, s. v. i *E. T. C.* II, 25). Però també hi ha formes amb el resultat *-lz-* i anàlegs: *Mas de l'Alzeda*, te. de Roses, entre aquesta vila i Cadaqués (XLV, 127), ja ben prop de Banyuls Mar., on *auleda* és avui encara apeñatui (allí, n. 13).

D'aquí, derivat en -ANU, un NL molt documentat des d'antic a la rodalia de Solsona, on avui l'he recollit en la forma *L'Alzedà*: vessants de bosc, ja pel ves-